

Sali Eichwald-Margulies

Krakau 15 februari 1880

Sobibor 28 mei 1943

63 jaar

Sali Margulies werd geboren in Krakau, Polen, op 15 februari 1880. Zij trouwde met de Duitser Felix Eichwald en kreeg daarmee de Duitse nationaliteit.

In Krefeld werd in oktober 1899 hun zoon Julius geboren en in Düsseldorf in 1902 hun dochter Selma. Selma trouwde met Hans Wollberg.

Sali, Felix, Hans en Selma woonden in Düsseldorf op hetzelfde adres namelijk Grafenberger Allee 74.

Julius en zijn niet-Joodse vrouw Erna Martha Kallweit vertrokken op enig moment naar Nederland. Wanneer is niet bekend. In november 1937 kwamen zij naar Soest vanuit Amsterdam.

NAAR SOEST

Sali en haar man Felix kwamen eind november 1938 uit Duitsland in Soest aan. Zeer waarschijnlijk is de Kristallnacht van 9 op 10 november 1938 de reden voor hun vertrek (vlucht) uit Duitsland geweest. In de Soester Courant werd als hun adres Oranjelaan 33 genoemd. Felix heeft maar kort in Soest gewoond. Hij overleed al in september 1939. Zijn naam staat dan ook niet meer op de lijst van Joodse vluchtelingen die op 1 december 1939 in Soest werd opgemaakt. Sali staat wel op deze lijst genoemd.

Hans en Selma vluchtten in 1939 ook naar Nederland. Zij kwamen in Amsterdam terecht.

Na het overlijden van haar man trok Sali bij Julius en zijn vrouw in op de Burg. Grothestraat 38. In september 1941 verhuisde Sali naar de Emmalaan 7. Julius en zijn vrouw woonden daar ook. Volgens het verslag van de Hausraterfassung,¹ dat al op 5 oktober 1942 werd opgemaakt, woonde zij daar in en had ze slechts een slaapkamer. In 1940 kreeg Julius een vergunning om op de Burg. Grothestr 38 een bioscoop te exploiteren. Hij nam in feite de Carlton Bioscoop over. In deze bioscoop werden films vertoond die door de Duitsers goedgekeurd waren. Uit advertenties in de Soester Courant blijkt dat er regelmatig films van de Duitse filmstudio UFA gedraaid werden.

¹ Nadat joden door de Duitsers opgepakt en afgevoerd waren, zorgde de *Hausraterfassung* ervoor dat de bezittingen van deze joden afgevoerd werden.

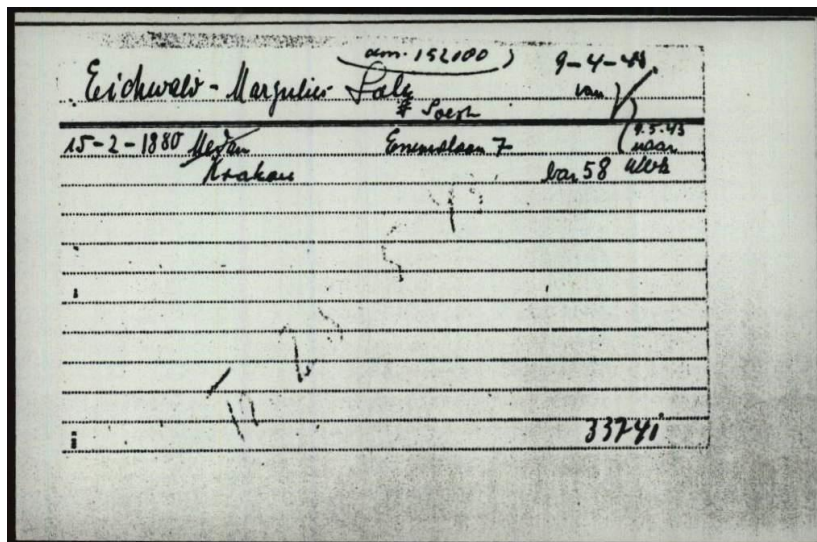
Soester Courant 14 februari 1941

Natuurlijk werd deze bioscoop ook bezocht door Duitse militairen en gezagsdragers, waardoor Julius Eichwald mogelijk een goede verhouding met deze Duitsers had. De jonge Soester Con Voogd heeft toen hij de bioscoop bezocht daar vaak gewapende bezoekers zien zitten.² Hij dacht dat het NSB-ers waren.

Julius kreeg van de Sicherheitsdienst een Sperre, een vrijstelling van deportatie. Hij was met een arische Duitse vrouw getrouwd en had zich evenals zijn moeder Sali laten dopen in de Nederlands Hervormde kerk, zoals vele Joden die hiermee hoopten aan deportatie te kunnen ontkomen. De vrijstelling van Julius noch haar doopbewijs hebben Sali geholpen. Op 22 april 1943 werd Sali samen met alle niet ondergedoken of vrijgestelde Joden naar kamp Vught overgebracht en vandaar op 8 mei naar Westerbork. Daar heeft zij nog verzocht aan de achtergebleven familie in Soest om haar doopbewijs van de synode op te sturen. Misschien is dat aangekomen, misschien niet. Het heeft in ieder geval geen verschil gemaakt. Op 25 mei werd Sali gedeporteerd naar Sobibor waar zij op 28 mei werd vermoord.

Ook haar dochter Selma en schoonzoon Hans Wollberg hebben de oorlog niet overleefd. Voor Sali, Selma en Hans zijn Stolpersteine geplaatst aan de Grafenberger Allee 74 in Düsseldorf.

² Interview met Con Voogd.

Julius overleefde de oorlog wel. Na de oorlog verhuisde hij naar Zeist waar hij het City-Theater, ook een bioscoop, exploiteerde. Hij overleed in 1950 te Zeist.
De volgende advertentie verscheen in het Algemeen Handelsblad van 26 april 1950

Bronnen

Archief Eemland

arolsen-archives.org

bundesarchiv.de/gedenkbuch

joodsmonument.nl

Interview met Con Voogd (geboren 1 november 1929) op 6 september 2020

Archiefemland.courant.nu